

**Uchwała Nr XVII/143/08
Rady Powiatu Mińskiego
z dnia 8 października 2008 r.**

**w sprawie przyjęcia Programu Budowy Lokalnego Systemu Wspierania Opieki
nad Dzieckiem i Rodziną w Powiecie Mińskim na lata 2008 – 2013**

Na podstawie art. 19 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728) Rada Powiatu Mińskiego uchwała, co następuje:

§ 1

Uchwala się Program Budowy Lokalnego Systemu Wspierania Opieki nad Dzieckiem i Rodziną w Powiecie Mińskim na lata 2008 – 2013 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3

Uchwałę podaje się do wiadomości publicznej poprzez zamieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄC
RADY POWIATU
Sylwester Zbiczewski
Sylwester Zbiczewski

Załącznik
do uchwały Nr XVII/143/08
Rady Powiatu Mińskiego
z dnia 8 października 2008 r.

Program
Budowy Lokalnego Systemu Wspierania Opieki
nad Dzieckiem i Rodziną w Powiecie Mińskim
na lata 2008-2013

Mińsk Mazowiecki, październik 2008 r.

Wstęp.

Ochrona prawna rodziny jest jedną z podstawowych zasad Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z art. 71 ust. 1 Konstytucji państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny.

Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.

W myśl art. 72 ust. 1 i 2 Konstytucji organy władzy publicznej zobowiązane są do ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.

Liczne konwencje i pakt międzynarodowe chronią członków rodziny, w tym małżeństwo, dziecko i kobietę (Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Europejska Karta Społeczna).

Realizacja zintegrowanej polityki prorodzinnej wymaga ścisłej współpracy wielu podmiotów. Pomoc na rzecz rodziny realizowana jest przez jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, zwłaszcza szczebla gminnego i powiatowego, wspierane przez organizacje pozarządowe.

Odpowiedzialność za organizację systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w powiecie spoczywa na Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie. W ramach realizacji zadań w tym zakresie PCPR podejmuje działania profilaktyczne, edukacyjne i wspierające rodzinę związane z pomocą psychologiczną, pedagogiczną, prawną i socjalną. Podejmowana jest współpraca z innymi instytucjami: sądem rodzinnym, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, policją, ośrodkami pomocy społecznej, prokuraturą, komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych, służbą zdrowia, placówkami oświatowymi, świetlicami terapeutycznymi i organizacjami pozarządowymi.

Obecny system współpracy w zakresie specjalistycznej pomocy dziecku i rodzinie wymaga wprowadzenia pewnych zmian, zwłaszcza w zakresie koordynacji współpracy instytucji i organizacji zajmujących się tymi problemami. Działania instytucji mają charakter równoległy, niezależny od siebie. Zbudowanie lokalnych programów opieki nad dzieckiem i rodziną pozwoli na sukcesywne wsparcie zewnętrzne rodzin zagrożonych.

System pomocy i wsparcia dziecka i rodziny zakłada:

- koordynację działań wszystkich instytucji i służb zajmujących się problemem w rodzinie,
- pomoc z wykorzystaniem specjalistów i placówek pomocy działających na terenie powiatu,
- rozbudowę form pomocy dziecku i rodzinie,
- określenie form i kierunków pomocy oraz zakresu interwencji w rodzinie.

I. Ocena sytuacji rodziny z dziećmi w Powiecie Mińskim.

1. Charakterystyka Powiatu.

Powiat Miński położony jest we wschodniej części Województwa Mazowieckiego wzdłuż drogi międzynarodowej Berlin-Warszawa-Moskwa, 39 km od stolicy kraju. W skład powiatu wchodzi: Mińsk Mazowiecki i Sulejówek, będące siedzibami gmin miejskich; Halinów i Kałuszyn, będące siedzibami gmin miejsko-wiejskich; oraz 9 gmin wiejskich: Mińsk Mazowiecki, Dębe Wielkie, Stanisławów, Dobre, Jakubów, Mrozy, Ceglów, Latowicz i Siennica.

Powiat Miński liczy ponad 138,5 tys. mieszkańców. W ostatnich latach powiat miński uległ zmianie z typowo rolniczego na przemysłowo-rolniczy w wyniku intensywnego rozwoju rzemiosła oraz przemysłu.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy, stopa bezrobocia w powiecie mińskim w lipcu 2008 r. wynosiła 8,4% i była niższa od średniej krajowej (9,4 %).

W powiecie jest wiele rodzin wielodzietnych i osób o niskim standardzie życia, utrzymujących się ze świadczeń rodzinnych i pomocy społecznej. Bezrobocie, ubóstwo, alkoholizm i przemoc w rodzinie to zasadnicze przyczyny powstawania problemów rodzinnych, zwłaszcza w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Na terenie powiatu mińskiego działają 123 placówki oświatowe, których struktura przedstawia się następująco:

- 26 przedszkoli, do których uczęszcza około 1800 dzieci,
- 57 szkół podstawowych, w których uczy się około 11700 uczniów,
- 27 szkół gimnazjalnych, w których uczy się około 4880 uczniów,
- 13 szkół ponadgimnazjalnych, w których uczy się około 8050 uczniów.

Na terenie powiatu funkcjonują dwie Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne prowadzące badania diagnostyczne, terapeutyczne, doradcze oraz profilaktyczne, w tym działaniami terapeutycznymi objętych zostało około 1500 dzieci.

Z oceny badań prowadzonych przez Poradnię wynika, że większość zgłaszających się przypadków dzieci i młodzieży, mających problemy szkolne i życia codziennego wywodzi się nieprawidłowo funkcjonującego środowiska rodzinnego.

Na terenie powiatu mińskiego w Falbogach gmina Kałuszyn funkcjonuje publiczna placówka opiekuńczo-wychowawcza – Dom Dziecka, jako placówka socjalizacyjna zapewniająca opiekę 30 wychowankom, oraz niepubliczna placówka

opiekuńczo-wychowawcza – Dom Dziecka im. Matki Weroniki w Siennicy , jako placówka socjalizacyjno-interwencyjna zapewniająca opiekę 15 wychowankom. Ponadto działa 13 placówek wsparcia dziennego dla 400 dzieci.

W powiecie objęto pomocą 124 rodziny zastępcze sprawujące opiekę nad 165 dziećmi.

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie od 2000 roku działa Specjalistyczna Poradnia Rodzinna, która udzieliła ponad 1000 konsultacji indywidualnych. Od 2003 roku funkcjonuje Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Mińsku Mazowieckim, który w ramach swojej działalności interweniował w sprawach 65 osób doświadczających przemocy oraz udzielił 362 osobom wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego. Od sierpnia 2004 roku przy PCPR funkcjonuje Ośrodek Mediacji, który decyzją Prezesa Sądu Okręgowego w Siedlcach ma uprawnienia do postępowania mediacyjnego w sprawach karnych i sprawach nieletnich.

Od stycznia 2003 roku przy PCPR działa Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w zakresie uzależnień finansowany przez Gminne i Miejskie Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z terenu powiatu mińskiego – w roku 2004 specjaliści udzielili 1197 porad dotyczących aspektów psychologicznych, terapeutycznych, informacyjnych, edukacyjnych i natury prawnej.

Na terenie powiatu funkcjonują organizacje pozarządowe, których zakres działania obejmuje pomoc dziecku i rodzinie, a mianowicie: Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział w Sulejówku , Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej, Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział w Mińsku Mazowieckim, Stowarzyszenie „Koniczynka”, Mazowieckie Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży z Mózgowym Porażeniem Dziecięcym , Stowarzyszenie „Dzieciom Radość”, Stowarzyszenie „SIGMA”.

Pełnią one funkcję wspierającą działania budowanego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

2. Mapa problemów społecznych.

Ze zgromadzonych informacji własnych oraz z przeprowadzonego badania opinii o problemach społecznych i instytucjach uczestniczących w ich rozwiązaniu na terenie powiatu mińskiego wynika, że przyczyną dysfunkcji wielu rodzin jest:

- a) bezrobocie,
- b) problem osób niepełnosprawnych,
- c) ubóstwo,
- d) trudna sytuacja rodzin wielodzietnych i niepełnych,
- e) trudna sytuacja mieszkaniowa,
- f) narkomania,
- g) alkoholizm,
- h) problemy edukacyjne,
- i) brak dostępu do informacji, poradnictwa i doradztwa,
- j) przemoc w rodzinie.

Do najtrudniejszych problemów, z którymi stykają się w naszym powiecie instytucje świadczące pomoc społeczną należą:

- a) rosnąca liczba nieletnich wchodzących w konflikt z prawem,
- b) wzrost poziomu agresji i przemocy w środowisku rodzinnym i pozarodzinnym,
- c) sytuacja przemocy domowej,
- d) niezaradność życiowa na skutek bezrobocia, ubóstwa, długotrwałych chorób (w tym psychicznych, niepełnosprawność),
- e) uzależnienie od alkoholu i narkotyków oraz ich skutki (zarówno dla osób uzależnionych jak i członków ich rodzin),
- f) rozpad lub osłabienie więzi w rodzinie pomiędzy małżonkami lub partnerami i trudności towarzyszące decyzjom o rozstaniu lub rozwodzie.

Z powyższego wynika, że na terenie Powiatu Mińskiego znaczna grupa dzieci i młodzieży zagrożona jest patologicznym wpływem środowiska rodzinnego i lokalnego, dlatego istotną sprawą jest zbudowanie w powiecie lokalnego systemu wspierania rodziny w opiece nad dzieckiem oraz w rozwiązywaniu ważnych problemów rodzinnych.

II. Cel Główny Programu

Celem Programu jest zbudowanie modelu lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, wytyczającego kierunki działania na rzecz wsparcia rodziny oraz skoordynowania działań profilaktyczno-opiekuńczych prowadzonych przez wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się opieką nad dzieckiem i rodziną w Powiecie Mińskim.

Wsparcie zewnętrzne rodziny odnosi się do określenia takiej strategii interwencji w życie rodziny, która zapobiega separacji członków rodziny oraz wzmocni rodzinę w procesach radzenia sobie z przyczynami i objawami przyczyn kryzysu. Odpowiednie wsparcie rodziny oznaczać będzie także przywrócenie jej prawidłowej funkcji w relacjach społecznych.

Cele szczegółowe:

1. Określenie kierunków postępowania wszystkich uczestników procesu oddziaływania na rodzinę potrzebującą wsparcia.
2. Określenie metod efektywnego osiągnięcia celu interwencji lub terapii.

Podstawowe założenia budowanego systemu pomocy dziecku i rodzinie

1. Wsparcie rodziny opierać się będzie na istniejącym potencjale pozytywnym rodziny.
2. Rodzice będą lepszymi rodzicami, gdy będą mieli możliwość zapewnienia rodzinie bezpiecznej egzystencji.
3. Rodziny są podatne na oddziaływania społeczności lokalnej.
4. Większość rodziców pragnie być dobrymi rodzicami i pragną dobra swoich dzieci.
5. Wszystkie rodziny potrzebują różnego rodzaju i różnej intensywności wsparcia zewnętrznego.

III. Kierunki Działań

Kierunek 1. Zapewnienie usług poradniczych, wspierających i edukacyjnych dla wszystkich rodzin.

Usługi poradnicze, wspierające i edukacyjne zapewniane w ramach budowanego systemu mają na celu wsparcie rodziców poprzez wzmocnienie pozytywnego potencjału rodziny oraz promowanie zachowań, których efektem będzie prawidłowy rozwój dziecka, jak i prawidłowe funkcjonowanie rodziny w społeczności lokalnej.

Zadania:

1. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjno-profilaktycznym skierowanym do rodziców
  - a) prowadzenie treningu umiejętności wychowawczych
  - b) prowadzenie warsztatów z zakresu wspierania rozwoju dziecka
  - c) opracowanie i realizacja programów edukacyjno-profilaktycznych doskonalących umiejętności psychologiczno-pedagogiczne rodziców
2. Prowadzenie działań edukacyjno-profilaktycznych dotyczących problemu przemocy i uzależnień.
  - a) prowadzenie spotkań z dziećmi i młodzieżą poświęconych problematyce przemocy i uzależnień
  - b) przygotowanie materiałów edukacyjnych na temat przeciwdziałania przemocy i uzależnień oraz ich rozpowszechnianie
3. Kierowanie członków rodziny do korzystania z innych usług lokalnych.
  - a) rozpowszechnianie wiedzy na temat oferowanych usług w społeczności lokalnej

Przewidywane efekty:

1. Zmniejszy się liczba przypadków rozdzielenia dzieci od rodziców.
2. Wzmocniona zostanie rola rodziny w ramach relacji społecznych.
3. Rodzina nabędzie wiedzę i umiejętności prawidłowego funkcjonowania.
4. Nastąpi wzmocnienie rodziny w radzeniu sobie z problemami wychowawczymi dzieci.
5. Rodzina otrzyma wsparcie w wysiłkach zmierzających do zapewnienia właściwych warunków rozwoju dziecka.

Kierunek 2. Pomoc rodzicom zagrożonym dysfunkcjami.

Rozwiązywanie konkretnych problemów w rodzinie to szereg działań podejmowanych przez służby pomocy rodzinie, których celem jest przeciwdziałanie powstaniu kryzysu w rodzinie, mogących zagrozić bezpieczeństwu dzieci i stabilności rodziny. Pomoc tego rodzaju może być skierowana do następujących typów rodzin:

- rodziny, w których nadużywa się alkoholu lub innych używek,
- rodziny, w których dzieci są zaniedbywane,
- rodziny, w których stosowana jest przemoc wobec dziecka lub współmałżonka,
- rodziny niepełne,
- rodziny przeżywające trudności w rodzaju: grożącej eksmisji, odcięcia energii, zagrożenia bezdomności, nie posiadającej środków do życia,
- rodziny, w których rodzice są umysłowo, emocjonalnie lub fizycznie upośledzone,
- rodziny zastępcze i adopcyjne, które przeżywają problemy związane z wychowaniem powierzonych dzieci
- rodziny, w których występuje konflikt między rodzicami a dzieckiem,
- rodziny, w których jedno z rodziców jest w więzieniu.

Zadania:

1. Prowadzenie pomocy świadczonej rodzicom zagrożonym dysfunkcjami
  - a) opracowanie i realizacja szkoleń pracowników pomocy społecznej, pedagogów, kuratorów i policji w zakresie przeciwdziałania patologii społecznej
  - b) edukacja rodzin nie radzących sobie z problemami wychowawczymi
  - c) opracowanie informatora o instytucjach udzielających pomoc specjalistyczną
  - d) prowadzenie rodzinnej poradni specjalistycznej
  - e) prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej
  - f) prowadzenie mediacji w zakresie spraw rodzinnych
  - g) prowadzenie terapii dla ofiar przemocy i sprawców przemocy domowej
  - h) prowadzenie punktów informacyjno-konsultacyjnych dla rodziców i osób używających narkotyki i alkohol
  - i) budowanie lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom,

2. Wsparcie społeczne rodzin zagrożonych dysfunkcjami
  - a) prowadzenie grup wsparcia dla rodziców mających problemy wychowawcze z dziećmi
  - b) prowadzenie grup wsparcia dla dzieci mających problemy wychowawcze, edukacyjne
  - c) pomoc w korzystaniu z dziennych form opieki (warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywizacji zawodowej, świetlice socjoterapeutyczne i ogniska wychowawcze, środowiskowe domy samopomocy, domy dziennego pobytu)
  - d) pomoc rodzinom w sprawach socjalnych i mieszkaniowych
  - e) pomoc w zakresie zdrowia i zdrowego stylu życia
  - f) wsparcie w zakresie pozyskiwania pracy, szkolenia zawodowego, przekwalifikowania zawodowego
3. Zapewnienie opieki nad dzieckiem w rodzinie zagrożonej dysfunkcjami
  - a) rozwijanie rodzinnej opieki zastępczej
  - b) wspomaganie rodzin zastępczych w opiece nad dzieckiem
  - c) umieszczanie dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Przewidywane efekty

1. Zbudowany zostanie system wsparcia rodziny zagrożonej dysfunkcjami
2. Koordynacja działań służb i organizacji działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie
3. Ograniczenie większych problemów i kryzysów rodziny
4. Poprawa funkcjonowania rodziny
5. Zwiększenie szansy pozostania dziecka w rodzinie.

Kierunek 3. Zapewnienie opieki nad dzieckiem.

W przypadku bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa dziecka należy podjąć natychmiastowe działania zmierzające do interwencyjnej separacji dziecka od zagrażającego mu środowiska.

Typy rodzin, które wymagają intensywnych działań interwencyjnych:

- dzieci osierocone
- rodziny w stosunku do których sąd orzekł o umieszczeniu dziecka poza domem
- rodziny, które nie potrafią poradzić sobie z problemami.

Zadania

1. Rozwijanie rodzinnych form opieki nad dzieckiem
  - a) prowadzenie działań usprawniających przeprowadzenie adopcji
  - b) pozyskiwanie rodzin zastępczych, zwłaszcza zawodowych, specjalistycznych i wielodzietnych rodzin zastępczych
  - c) szkolenie rodzin zastępczych
  - d) tworzenie rodzinnych placówek opiekuńczo-wychowawczych
2. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych
  - a) standaryzacja usług opiekuńczo-wychowawczych świadczonych przez placówki
  - b) prowadzenie grup usamodzielnienia wychowanków
  - c) pomoc usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych
  - d) tworzenie i prowadzenie mieszkań chronionych

Przewidywane efekty

1. Większa liczba dzieci przysposobionych
2. Większa liczba rodzin zastępczych niespokrewnionych, zawodowych i specjalistycznych
3. Osiągnięcie standardu usług w Domu Dziecka w Falbogach
4. Utrzymanie rodzinnego domu dziecka
5. Utrzymanie grup usamodzielnienia
6. Powstanie mieszkań chronionych
7. Właściwe funkcjonowanie usamodzielniających wychowanków w środowisku

Realizatorzy Programu

Realizatorami Programu budowy lokalnego systemu wsparcia opieki nad dzieckiem i rodziną będą:

1. Instytucje Samorządu Powiatu Mińskiego
  - a) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim
  - b) Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim
  - c) Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze (Dom Dziecka w Falbogach, Dom Dziecka im. Matki Weroniki w Siennicy)
  - d) Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne w Mińsku Mazowieckim i Sulejówku

- e) Placówki oświatowe (szkoły ponadgimnazjalne, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Zespół Szkół Specjalnych, Centrum Kształcenia Ustawicznego, Centrum Kształcenia Praktycznego)
2. Instytucje Samorządowe
    - a) Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej
    - b) Placówki oświatowe (przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja)
    - c) Miejskie i Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
  3. Sąd Rodzinny i Nieletnich w Mińsku Mazowieckim
  4. Komenda Powiatowa Policji w Mińsku Mazowieckim
  5. Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Mińsku Mazowieckim
  6. Poradnia Leczenia Uzależnień
  7. Poradnia Rodzinna
  8. Poradnia Zdrowia Psychicznego
  9. Organizacje pozarządowe.

IV. Ustalenia Końcowe

1. Koordynatorem działań na rzecz wspierania opieki nad dzieckiem i rodziną jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.
2. Program Budowania Lokalnego Systemu Opieki nad Dzieckiem i Rodziną w Powiecie Mińskim ma charakter otwarty i będzie systematycznie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb.

PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU
Sylwester Zbrzeźny